

Fimfárum

Jan Werich

I. část

Děj díla Dílo se skládá z 19 jednotlivých pohádek, každou se svým vlastním příběhem a postavami. Najdeme zde vysmívání se lidským nešvarům či vystupování tradičních nadpřirozených bytostí, králů a princezen a reálií moderního světa (automobily, koloběžka, telefon, protialkoholní léčebna).

Královna Koloběžka První Chytrá dcera mlynáře Zdenička, která se dostane svojí chytrostí (a tím přízní krále) na post manželky a následně i královny. A protože došla na hrad poprvé na koloběžce, je pojmenovaná Královna Koloběžka.

Fimfárum Manželka se chce zbavit kováře, aby mohla mít poměr s lokajem. Kovář dostane od lokaje postupně 3 úkoly – ukovat řetěz, přemístit řeku a sehnat fimfárum – jinak bude oběšen. Čert a Vodník mu pomohou a nakonec i fimfárum dostane, které zkamení celou vesnici.

O rybáři a jeho ženě Rybář najde ryбку, která plní přání. Žena si přeje čím dál tím větší bohatství, až nakonec skončí zpět ve svém původním obydlí – v láhvi od octa.

Jak na Šumavě obři vyhynuli Jednou na Šumavě žili obři, kteří soutěžili o to, kdo je nejvyšší. A protože chtěli vyhrát, tak podváděli a když na to došli, tak se spustila velká bitka. Dlouho po skončení trvalo, než se lidé vrátili zpět.

Až opadá listí z dubu Sedlák Čupera hodně pil, neustále byl opilý. Jednou na mýtině k němu přišel čert, že mu pomůže, ale když mu dá to, co neví, že má. Čupera souhlasil a doma zjistil, že se mu narodil syn. Za 5 let šel Čupera zas na mýtinu, kde převezl čerta, ale zas nedlouho šel na mýtinu a poprosil ho, jestli by ho neodnaučil pít. Vzal ho do pekla na dlouhou odvykací kúru, kde do něj nalili litry kořalky, až se mu to pití vysloveně znechutilo. Na to si upsal svoji duši, pro kterou si měl čert přijít, až opadá listí z dubu. Jednou po roce na okno zatukal čert a Čupera ho v klídku odvedl k dubu a vysvětlil mu, že listí z dubu nikdy neopadá.

Lakomá Barka Barka byla hodně lakomá pomocnice faráře. Jednou jim učitel z nouze ukradl jedno prase ze sklepa, protože měl moc dětí a nevěděl, jak je uživit. Když se to Barka dozvěděla, šla za učitelem a koukala skrz okno u stropu do místnosti, kde se akorát jeho děti modlily za Barku. Když to slyšela, spadla ze stoličky a nechtěla se probudit. Učitel ji vzal do pytle a přenesl ji do sklepa chamtivého Kubáta. Kubát nevědomky praštil Barku ve sklepě, protože si myslel, že je to zloděj. Ze strachu, že ji zabil, vzal ji opět do pytle a šel na náměstí, kde potkal starostu, taktéž s pytle. Oba ho pustili a pak si každý vzal ten druhý pytel. Starosta doma našel v pytli Barku a polil ji vodou a ona vstala. Ale ponaučení si z toho nevzala.

Líná pohádka Líný král měl 3 syny. Ti mu měli říct, kdo se stane králem. Po 3 hodinách povídání jim král řekl, že byl líný poslouchat. A tak zůstal král stejný, protože byl líný zemřít.

Moře, strýčku, proč je slané? Byli dva bratři, chudý Kouba a bohatý Marek. Kouba měl hodně dětí, ale jednou, když neměli co jíst, zašel si k Markovi pro jídlo. Ten mu nechotně dal půlku prasete, ale odhodil ji daleko. Kouba si pro ni došel a potkal čerta. Ten mu řekl, ať jde k luciferovi a vymění prase za mlýnek. On to tak udělal a mlýnek si vzal domů. Od té doby si Kouba vedl nejlépe z celé vesnice, protože mlýnek byl kouzelný a namlel, cokoli si člověk přál. Marek jednou v noci mlýnek ukradl a odjel s ním k moři. Nechal se najmout jako námořník.

Jednou při obědě nechal mlýnek namlít sůl. Jenže ho neuměl zastavit a loď se tíhou soli potopila i s Markem a mlýnkem. Mlýnek mele dodnes a proto je moře slané.

Splněný sen Manželé Loudalovi žili chudě, protože Loudal všechno prosázel, aby vyhrál a koupil si vinohrad. Jednou se mu ve snu zjevila teta Róza a řekla mu o pokladu a výherních číslech. Tak jel do města vsadit, ale všechna čísla byla o jedno větší. Tak šel a jak mu bylo napovězeno, pod pecí našel poklad a koupili s vinohrad.

Tři sestry a jeden prsten Tři sestry, Tylda, Marie a Bára, dostali každá 8 peněz za kraslice, které ale propily. Na cestě domů našli prsten a určili, že padne té, která svého muže nejvíce vypeče. Tylda udělala z manžela opata, Marie jej přiměla si vytrhnout zub a Bára svého přesvědčila, že je mrtvý. Nakonec prsten nepatřil ani jedné.

Paleček Ševcovi nemohli mít děti. Pak se jim narodil malý chlapeček - Paleček. Jednou, když byl donést oběd otci na pole, koupil si ho tam jeden nóbl pán. Šel s ním lesem a tam ho okradli loupežníci. Využili Palečka ke krádežím a pak ho poslali na sežrání Sněžným žroutům. Ti se ho zprvu báli, ale pak ho poslali ke Sněžnému muži. Paleček se stal jeho rádcem, ale řekl mu, že potřebuje manželku. Tak si vzal sedmi-mílové boty a šel zpátky domů. Rodiče byli moc rádi. Navštívil toho nóbl pána a zjistil, že je to král. Ten ho požádal, aby mu dělal zpravodaje.

František Nebojsa Byl to syn muzikanta, který se nikdy nenaučil bát. Až do pěti let nemluvil, protože do té doby mu nic nechybělo. Jednou ho jeho otec vzal do hospody, aby se tam naučil bát. Počkal si, až bude jedenáct hodin a to se začala objevovat v hospodě strašidla. Hráli karty a ten kdo prohrál, toho spálili. Když přišla řada na Františka, porval se s nimi a tím vysvobodil jednoho člověka, který tam byl jen za trest. Ale bát se nenaučil.

Král měl tři syny Král měl tři syny. Dva poslal pro klobouček s pérkem sojčím, ale tomu třetímu nevěřil. Tak si Honza našetřil, sám se vydal do světa, přivezl otci klobouk a stal se králem. Přes život závodění ale zapomněl na otce, který mezitím umřel. Ten mu přenechal klobouk. A tak Honza jel do hospody a tam si našel svoji ženu.

Tři veteráni Tři vysloužilí vojáci jednou dostali od skřítků tři dary. Klobouk, který uměl cokoli vyčarovat, harfu, která uměla vyčarovat a ovládat třeba i celé vojsko a bezedný měšec peněz. Tři veteráni si začali žít jako králové. Přišli jednou do jednoho království a dva z nich se zamilovali do místní princezny Bosany, která byla krásná. Řekli jí o kouzelných darech. Bosana spolu se svým otcem jim kouzelné předměty ukradly a vyhnali je. Jednou našli strom frňákovník, na kterém rostla jablka, po kterých člověku pořádně narostl nos. Skřítki jim dali tři jablka a tři hruštičky, po kterých se vrátil nos na původní místo. Veteráni pomocí jablek a hruštiček princeznu Bosanu pořádně vytrestali a vzali si své věci zpět. Skřítkům se ale nelíbilo, jak si s věcmi vedli, nicméně se rozhodli, že jim dají ještě jednu šanci.

Pohádka o zasloužilém vrabci Byl fousek, který utekl od svého pána. Cestou potkal vrabce, který ho dovedl do města, kde se fousek najedl a napil. Unavený usnul uprostřed cesty, kde ho chvíli poté přejel traktorista, i když ho vrabec přemlouval, aby zastavil. Vrabec mu to nedaroval a podpálil mu traktor. Traktorista se začal ohánět kudlou a v zápalu vzteku si usekl malíček. Běžel domů i s vrabcem u hlavy. Doma se i se svou „pidlovokou“ manželkou začali po vrabci ohánět vším, čím se dalo. Traktoristovi se povedlo chytit vrabce do ruky. Jeho žena se snažila useknout vrabci hlavu, ale netrefila se a zabila tím manžela. Vrabec odletěl domů. Traktorista měl velký pohřeb.

O třech hrbáčích z Damašku Byli tři bratři. Ti byli ale tak škaredí, že je vyhodili z Damašku. Šli pouští a rozhodli se jít každý svou cestou. Babekan se oženil a zbohatnul. Když se to dozvěděli jeho bratři, šli za ním, ale ten je vyhodil. Jednou, když odešel za přáteli, bratři přišli k nim do domu, ale on se vrátil dřív a tak je manželka musela schovat do sklepa. Jednou, když zase manžel odešel, zavolala hloupého nosiče z města, aby utopil oba opilé bratry. On

to tak udělal, ale do vody nevědomky stáhl i třetího. Jeden bohatý pán, který šel okolo, vzal nosiče a vylovil 3 pytle. Vzal je k sobě do paláce a ani jeden z nich se neutopil. Ten bohatý pán dal bratrům hodně peněz, aby se z nich stali úspěšní lidé a aby se za nimi všichni neotáčeli jen proto, že jsou oškliví.

Rozum & Štěstí Na lávce se potkali Rozum a Štěstí. Domluvili se, že Rozum vstoupí do hlavy kolemjdoucímu pasáčkovi prasat, aby se mu lépe dařilo. Den na to se Ludvík rozhodl odejít z domova a stát se královským zahradníkem. Zanedlouho ho povýšili na vrchního zahradníka. V království byla princezna Zasu, která nemluvila a nikdo nevěděl proč. On se rozhodl, že jí to naučí. Princezna mu prozradila, že neměla s kým. Ludvík řekl králi, že ji to naučil a že by se měl stát králem, ale protože neměl důkazy, král ho poslal na popravu. V tu chvíli přišlo na řadu Štěstí. Vyměnilo si místo s Rozumem a Ludvíkovi zachránilo život. Ludvík a Zasu se vzali a on se stal králem.

Chlap, děd, vnuk, pes a hrob Příběh sestavený pouze z jednoslabičných slov aneb chvála češtiny. Byl chlap a ten neustále něco kradl. Jednou, když měl velký hlad, šel krást i ve dne. Přišel k plotu, přelezl ho a vešel do zahrady. Tam ho ale překvapil pes Rek a ten štěkal, až vzbudil svého starého pána. Ten přišel dolů a chtěl se prát. Jenže chlap ho zbil a začal utíkat. Ale vnuk, který akorát přiběhl, za ním vystřelil, postřelil ho. Ten se plazil ven a zanedlouho zemřel pod dubem. Rek ho našel a tím pohádka končí.

Téma a motiv lidské vlastnosti; peníze, lakomost, mazanost, vychytralost, dobrota...

Časoprostor Různé dle pohádky, většinou nějaké království či město

Kompoziční výstavba 19 pohádek; chronologický děj

Literární druh a žánr epika, próza; soubor pohádek

II. část

Vypravěč er forma, vševědoucí

Postavy *Závislé na příběhu, popsané v ději*

Vyprávěcí způsob nepřímá řeč vypravěče, přímá řeč postav,

Typy promluv pásma vypravěče, dialogy i monology

III. část

Jazykové prostředky a jejich funkce spisovná čeština, archaismy, citoslovce, hovorové výrazy

Tropy a figury a jejich funkce metafora (*lokaj s tím letěl*), přirovnání (*mluvil a mluvil jako kniha*), personifikace (*les se rozsvítil*)

Kontext autorovy tvorby

- meziválečná tvorba – 1. pol 20. stol
- avantgardní divadla (Osvobozené divadlo)
- inspirace z lidové zábavy, kabarety, cirkus...
- dílo napsáno později v životě; až po divadelním období

Jan Werich

- 1905–1980
- hry – West pocket revue, Sever proti jihu, Golem
- představitel meziválečné divadelní avantgardy
- práce s Voskovcem – dva klauni; i s Ježkem – Osvobozené divadlo
- představení ve formě revue – mluvené slovo, zpěv, balet; forbíny
- proti fašismu; 1938 divadlo zavřeno, emigrace do USA
- herec a ředitel divadla ABC, příležitostný filmový herec
- tvorba písní – David a Goliáš, Babička Mary, Tmavomodrý svět

Literární/obecně kulturní zasazení

Bohumil Hrabal Ostře sledované vlaky

Karel Poláček Bylo nás pět

Josef Čapek Pejsek a Kočička

Jaroslav Havlíček Petrolejové lampy